

Eene Collectie Middeleeuwsche Plastiek.

de Heilige Maagd laten omgaan en deze op hunne eenvoudige liefde laat reageeren, getuigen op touchante wijze voor de eigenaardige vereering der madonna.

Ter illustratie een lang geleden aange-troffen legende van een meisje, Cathrijne, dat tot de maagd een vurig gebed richtte, om het kleine Jezus-kindje te mogen dragen.

De madonna, getroffen door het onschuldige verlangen van het meisje, waaruit de liefde voor Jezus zoo aandoenlijk sprak, daalde van het altaar neder en legde het knaapje in de armen van Cathrijne.

Ik stel mij de liefelijkheid van de groep voor: het van geluk stralende jonge, eenvoudige meisje, het lachende kindje voorzichtig dragende en daarnaast glimlachend de hemelsche moeder, gekroond en met de traditioneelen blauwen mantel om de koningin-gestalte, mede-voelend en mede-genietend. Dat samen verheugen van de Gode-gekroonde en het menschenkind is eene literaire trouvaille, die met een enkelen trek beter de verwantschap van den mensch met Godheid teekent, dan de meest doorwrochte preek zoude kunnen doen, een meesterstukje, dat slechts in het brein van den Gothieker ontstaan kon, hij zij dan visionnaire of phantast.

Hoe de legende verder ver'oopt, herinner ik mij niet juist meer. Ik vermeen, dat het meisje kort na het boven verhaalde stierf, maar wat ik mij wel herinner is, dat de pointe van het verhaal het wonder was, dat het madonna-beeld de gelaatstrekken van Cathrijne aannam met den gelukzaligen lach, die zij had, toen zij het Jezus-kindje droeg

Hier dus ook weder dienzelfden drang naar eene menschelijke voorstelling der madonna als waarvan Viollet le Duc getuigt.

Het feit, dat men de heiligen liet deelen in de populariteit der maagd, is niet te verwonderen en zelfs, dat men God de Vader in de verhalen eenigszins gemoedelijk voorstelde, is

als consequentie begrijpelijk, maar zeer curieus is het voorkomen van den behaarden aartsvijand als vertrouwelijke makker der menschen. Hierbij wordt hij steeds in de maling genomen en ontelbare malen moet hij zijn staart verliezen, die tusschen deuren of deksels achterbleef bij de streken dien de heiligen en niet minder de luchtige bonvivants dier dagen met Satanas uithaalden. De middeleeuwsche novellist, als ik hem zoo noemen mag, wist wel hoe hij zijne lezers bevredigen moest en de duivel zoude hij niet gaarne gemist hebben. Zeer nauw verband met de legenden hadden de bekende passiespelen. Heel stijf en vormelijk waren die vertooningen veelal ook niet. Op eene laat XIV^{de} eeuwse schilderij, die ik bezit, komt eene voorstelling voor van Petrus en Paulus, die buitengewoon veel aan een poppenkast doet denken. Onder N°. 584 geef ik hier eene afbeelding van.

STEENEN FRANSCHIE MADONNA,
TWEDE HELFT 14DE EEUW (N° 510).

Dat de madonnaveereering samenvalt met de democratische strooming die van het midden der XIV^{de} tot het midden der XVI^{de} eeuw in de annalen aangeteekend is, is in verband met mijne beschouwing verklaarbaar. Het embleem van vernieuwing, van verreining zal wel altijd de moeder, de voortbrengster van het nieuwe leven zijn en dat de volksgeest